

แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่พิเศษสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2
อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

Title Guidelines for the development of academic administration of schools in
special areas under Tak Primary Educational Service Area Office 2,
Mae Sot District, Tak Province

กฤษฎา มีบ้านหลวง¹ และ ยุภาดี ปณะราช²

Kritsada Meebanluang¹ and Yupadee Panarach²

^{1,2}มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

^{1,2}Kamphaeng Phet Rajabhat University, Thailand.

E-mail:¹ KritsdaMee26@gmail.com

Received September 30, 2021; Revised December 31, 2021; Accepted January 27, 2022

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่พิเศษสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2 อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก 2) เพื่อหาแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่พิเศษสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2 อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธีใช้แนวคิดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามระบบการพัฒนาการบริหาร 17 ด้านเป็นกรอบการวิจัย พื้นที่วิจัยคือโรงเรียนในพื้นที่พิเศษสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2 อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาจำนวน 199 โดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) และผู้ให้ข้อมูลแนวทางการบริหารงานวิชาการประกอบด้วย ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา/ศึกษาธิการจังหวัดรองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา จำศึกษานิเทศก์ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูหัวหน้าวิชาการ ครูผู้สอน รวมทั้งหมดจำนวน 17 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์การบริหารจัดการงานวิชาการ 17 ด้าน ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.93 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1. การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่พิเศษสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2 อำเภอแม่สอด ตามกรอบขอบข่ายและภารกิจงานของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านงานวิชาการ มี 17 ด้านมีสภาพมีการปฏิบัติน้อยและมีปัญหาอยู่ในระดับมาก

2. แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่พิเศษสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2 อำเภอแม่สอด มีทั้งหมด 7 ด้าน

ข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้ จะทำให้ได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการตลอดจนการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2 อำเภอแม่สอด จังหวัดตากและได้แนวทางพัฒนาที่ดี และเหมาะสมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2 อำเภอแม่สอด จังหวัดตากอีกทั้งเป็นข้อมูลสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และบุคลากรอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้อง นำไปใช้เป็นแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่พิเศษ

คำสำคัญ: งานวิชาการ; การบริหาร; พื้นที่พิเศษ

Abstract

This article aimed 1) to study the condition and problems of academic administration of schools in a special area under Tak Primary Educational Service Area Office 2, Mae Sot District, Tak Province 2) to find guidelines to develop academic administration of schools in a special area under Tak Primary Educational Service Area Office 2, Mae Sot District, Tak Province. The research methods were combining and apply the concept of the academic administration framework of educational institutions according to the 17–aspect administrative development system as a research framework. The research areas were schools in a special area under Tak Primary Educational Service Area Office 2, Mae Sot District, Tak Province. The sample group used in studying the condition and problems of academic administration consisted of school administrators, teachers, and school committees in a total of 199 people by using the tables of Krejcie and Morgan. The guideline informants for academic administration consisted of the director of Educational Service Area, provincial education officer, deputy director of Educational Service Area, educational supervisor, school director, Academic Head Teacher, and teachers, totaling 17 people. The research instruments were questionnaires and administrative interview forms of the 17–aspect academic administration with a confidence value of 0.93. Data were analyzed using the distribution of Parse frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis. The results showed that;

1. The study of the condition and problems of academic administration of schools in a special area under Tak Primary Educational Service Area Office 2, Mae Sot District, according to the scope and

mission of basic education level school, there were 17 academic works with little practice condition and the problem was at a high level.

2. Guidelines for the development of academic administration of the school in a special area under Tak Primary Educational Service Area Office 2, Mae Sot District had 7 aspects.

Keywords: Academic work; Administration; Special area

บทนำ

การพัฒนาประเทศก็ต้องปลูกฝังการศึกษาให้กับเด็กทุกคนที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่เพื่อเป็นกำลังในพัฒนาประเทศ โดยในปัจจุบันทั่วโลกมีการแข่งขันในทุก ๆ ด้านเพื่อจะนำประเทศให้เจริญก้าวหน้า แต่หนึ่งปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนา นั่นคือ ปัจจัยด้านทรัพยากรคนเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าหลาย ๆ ประเทศสร้างชาติขึ้นมาจากคุณภาพของคนซึ่งต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่าง ดังนั้นตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา 10 ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้ทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในหมวดที่ 4 ว่าด้วยแนวทางการจัดการศึกษามาตรา 39 ได้กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไว้ว่า “ให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไปให้เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาดำเนินการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550)

การดำเนินงานบริหารในโรงเรียนในพื้นที่พิเศษที่พบว่าการบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณภาพทางการศึกษาค่อนข้างต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนในพื้นที่ปกติ เนื่องจากขาดความพร้อมด้านปัจจัยหลายประการตามผลการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ที่พบว่าโรงเรียนในพื้นที่พิเศษยังไม่สามารถพัฒนาคุณภาพนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับชาติยังต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับจักรพงษ์ บุญช่วย (2556) ได้ทำการวิจัยพบว่าปัญหาการบริหารงานวิชาการโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางด้านที่มีปัญหามากที่สุดคือ การจัดการศึกษาในเขตพื้นที่พิเศษไม่ประสบความสำเร็จตามที่ได้ตั้งไว้ และผลจากการทดสอบระดับชาติ (NT) ปีการศึกษา 2560 ปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยภาพรวมต่ำกว่าเกณฑ์ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทุกกลุ่มสาระวิชาหลักจากการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) (ข้อมูลสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตากเขต 2, 2560) จากเหตุผลดังกล่าวในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นผู้หนึ่งที่มีส่วนร่วมของการพัฒนาเยาวชนของชาติในการจัดการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2 จึงมีความสนใจที่จะศึกษา

สภาพปัญหาและแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่พิเศษสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตากเขต 2 อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่พิเศษ ให้สามารถพัฒนาผู้เรียนได้รับการศึกษาอย่างเต็มศักยภาพ และมีคุณภาพเป็นกำลังของชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาเพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่พิเศษสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2 อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก
2. เพื่อหาแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่พิเศษสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2 อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดหลักการทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการจัดทำปัญหาและแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่พิเศษสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2 อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ซึ่งประกอบด้วย

1. การบริหารงานวิชาการ
2. ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ
3. หลักการและกระบวนการบริหารงานวิชาการ
4. ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ

1. การบริหารงานวิชาการ

โดยมีจุดหมายให้ไปสู่การมีคุณภาพของการจัดการเรียนการสอน จากงานวิชาการเป็นงานหลัก และเกี่ยวข้องกับทุกกิจกรรมในสถานศึกษา ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา นำเสนอได้ดังนี้

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2553) ได้ให้ความหมายว่าการปรับปรุงการเรียนการสอนตลอดจนการประเมินผลให้ดีขึ้น ตามการบริหารงานวิชาการเป็นกระบวนการหรือกิจกรรมการดำเนินงานทุกอย่างให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียนที่เกี่ยวข้องกับเพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

จันทร์านิสงวนนาม (2551) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารงานวิชาการเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมหรือพัฒนาให้ผู้เรียน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดผลตามเป้าหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพการบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา

2. ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ

ภารดี อนันต์นาวิ (2552) ได้กล่าวถึงพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2545) เป็นงานหลักหรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนสถานศึกษา

ชุมชนท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัวรวดเร็วซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารและจัดการสามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการ เรียนรู้ตลอดจนการวัดผลประเมินผลได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพให้เจริญงอกงามในทุกด้านเพื่อ เป็นพลเมืองที่ดีของชุมชนและสังคมผู้บริหารและครูจึงต้องให้ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการเป็น อันดับแรก

3. หลักการและกระบวนการบริหารงานวิชาการ

นันทนา จันทร์บรรจง (2550) ตามที่เสนอโดยสำนักงานปฏิรูปการศึกษาตามหลักการบริหารงาน วิชาการในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีดังนี้

1. ยึดหลักให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามกรอบหลักสูตรตามความ ต้องการของชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการและสอดคล้องกับสภาพปัญหาตามแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน
2. มุ่งส่งเสริมสถานศึกษาให้จัดกระบวนการเรียนรู้โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญสูงสุด
3. มุ่งส่งเสริมให้ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้รวมทั้ง เป็นเครือข่ายและแหล่งการเรียนรู้
4. มุ่งจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพและมาตรฐานโดยจัดให้มีดัชนีชี้วัดคุณภาพการจัดหลักสูตรพอ สรุไปได้ว่าเมื่อวิเคราะห์ในรายละเอียดอาจจะกล่าวได้ว่าหลักการบริหารงานวิชาการในระดับขั้นพื้นฐานตาม ข้อเสนอแนะของสำนักงานปฏิรูปการศึกษาประกอบด้วยกระบวนการเรียนรู้และสามารถตรวจสอบ คุณภาพการศึกษาได้ทุกช่วงชั้นทั้งระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

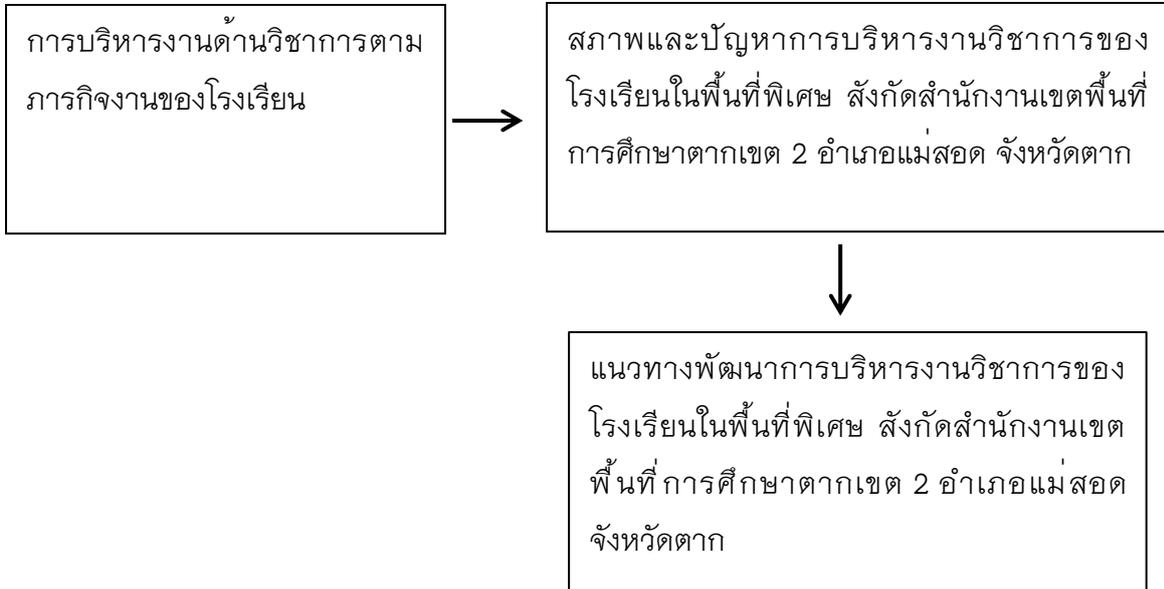
4. ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ

ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การศึกษาการแนะแนวการ พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนการประสาน ความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น การวิจัยเพื่อพัฒนา คุณภาพการศึกษา การพัฒนา และใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้การนิเทศ ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การ วางแผน การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน ในการบริหารกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุง การเรียนการสอนให้ดีขึ้น 17 ด้าน เช่น การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา และการประสานความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น ๆ เป็นต้น (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556)

กล่าวโดยสรุปเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้และมีคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ จากการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาในการจัดประมวลความรู้เป็นการพัฒนาแผนการจัด ประสพการณ์หรือแนวทาง

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยรูปแบบผสมวิธี ประกอบด้วย การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ซึ่งผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามภารกิจงานของโรงเรียนระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

โดยมีการแบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน จากการศึกษาวิจัยผสมวิธีมีพื้นที่วิจัย คือโรงเรียนในพื้นที่พิเศษสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2 อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2 อำเภอแม่สอด

1. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนในพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2 อำเภอแม่สอด จำนวน 8 โรงเรียนในปีการศึกษา 2558 โดยใช้ตารางของเครจซ์ซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด, 2535) ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 199 คนและจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาแล้วนำมาจัดสรรจำนวนของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละตำแหน่งหน้าที่จำแนกตามสัดส่วนของประชากร ได้กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 10 คน กลุ่มตัวอย่างครูผู้สอน จำนวน 123 คน และกลุ่มตัวอย่างคณะกรรมการสถานศึกษาจำนวน 66 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2 อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ซึ่งเป็นแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ของลิเคอร์ท (Likert five's Rating scale) (ณรงค์ชัย ศรีศลักษณ์, 2553)

ตอนที่ 3 ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2 อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ในปัจจุบัน ตามกรอบขอบข่ายและภารกิจงานของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 17 ประการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556) และจากการสังเคราะห์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ซึ่งเป็นแบบกำหนดคำตอบให้เลือก โดยมีวิธีการสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

1. การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่พิเศษ และศึกษาเอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า และแบบกำหนดคำตอบให้เลือกที่ใช้ในการวิจัย

3. ดำเนินการสร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

4. นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและปรับปรุงแก้ไข

5. นำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ซึ่งจะใช้เฉพาะข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป) (บุญชม ศรีสะอาด, 2535)

6. นำผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) หาค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปโดยทั้งหมดได้ค่า IOC 0.87 และปรับแก้แบบสอบถามตามคำแนะนำและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

7. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient: α) ของครอนบาค (Cronbach) สภาพมีค่าเท่ากับ 0.90 และปัญหามีค่าเท่ากับ 0.74

8. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยประสานกับบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. นำแบบสอบถามพร้อมด้วยหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวม ข้อมูลประสานไปยังโรงเรียนในพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2 อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล

3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองได้แบบสอบถามคืนมา 199 ฉบับ คิดเป็น ร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ตรวจสอบความถูกต้องความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา
2. ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์
3. ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามใช้วิธีการแจกแจงค่าความถี่ (Frequencies) และค่าร้อยละ

4. ดำเนินการวิเคราะห์ตามกรอบขอบข่ายและภารกิจงานของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านงานวิชาการ 2556 มี 17 ประการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556) ซึ่งเป็นแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert five's Rating scale) โดยใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยนำค่าเฉลี่ยมาเทียบกับเกณฑ์การประเมิน (ณรงค์ชัย ศรีศลักษณ์, 2553)

5. ดำเนินการวิเคราะห์ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน 17 ประการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556) และจากการสังเคราะห์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่พิเศษ เพื่อพัฒนาโรงเรียนของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ในแบบสอบถามตอนที่ 3 ใช้วิธีการหาแจกแจงค่าความถี่ และค่าร้อยละ

ขั้นตอนที่ 2 การหาแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่พิเศษสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2 อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

1. **ผู้ให้ข้อมูล** ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา/ศึกษาธิการจังหวัดจำนวน 1 คน, รองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาจำนวน 1 คน, ศึกษานิเทศก์จำนวน 2 คน, ผู้อำนวยการโรงเรียนจำนวน 4 คน, ครูหัวหน้าวิชาการจำนวน 4 คน, ครูผู้สอน จำนวน 5 คน รวมทั้งหมดจำนวน 17 คน

2. **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยเป็นข้อคำถามแนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในพื้นที่พิเศษ มีวิธีการสร้างเครื่องมือ และการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

1. ศึกษาเอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่พิเศษสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2 อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

2. ศึกษาเอกสาร และตำรา เกี่ยวกับหลักการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

3. ดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพและปัญหาการบริหารแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่พิเศษ พร้อมทั้งการพิจารณาเลือกข้อมูลปัญหาที่มีความถี่ และร้อยละ 50 ขึ้นไปโดยนำข้อมูลสภาพการปฏิบัติจากค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) น้อยที่สุด 3 อันดับแรกข้อหัวข้อที่มีปัญหานั้นมาพิจารณาและนำมากำหนดเป็นประเด็นในการ

สัมภาษณ์ เพื่อหาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่พิเศษสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2 อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

4. นำแบบสัมภาษณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและปรับปรุงแก้ไข

5. นำแบบสัมภาษณ์ปรับปรุง แล้วจัดทำแบบสอบถาม เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยประสานกับบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. นำแบบสัมภาษณ์พร้อมด้วยหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวม

3. ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 17 คน ด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของแบบสัมภาษณ์ก่อนนำไปวิเคราะห์เป็นความเรียง

2. ดำเนินการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการนำเสนอแนวทางของผู้ให้สัมภาษณ์การ

พัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่พิเศษสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556) และการวิเคราะห์เนื้อหาตามลำดับ

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และการแปลผลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอได้ดังต่อไปนี้

1. สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่พิเศษตามกรอบขอบข่ายและภารกิจงานของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านงานวิชาการ 2556 มี 17 ด้าน โดยภาพรวมเมื่อพิจารณารายข้อเรียงจากปัญหาที่พบมาก 3 ลำดับได้แก่ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ การพัฒนาและใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ร้อยละ 83.60 รองลงมาการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ร้อยละ 81.36 และลำดับสุดท้าย การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา ร้อยละ 81.05 โดยนำเสนอตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนตามกรอบขอบข่าย และภารกิจงานของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมและรายด้าน

ข้อ	การบริหารงานวิชาการ	ไม่มี ปัญหา	ร้อยละ	มีปัญหา	ร้อยละ
1	การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาสาระ หลักสูตรท้องถิ่น	184.50	73.22	81.00	32.14
2	การวางแผนงานด้านวิชาการ	127.60	50.64	124.4	49.36
3	การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	190.83	75.73	61.17	24.27
4	การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	156.80	62.22	95.20	37.78
5	การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	160.83	63.83	91.17	36.17
6	งานวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการ เรียน	236.29	93.76	22.00	8.74
7	การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา	64	25.42	188	74.58
8	การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้	47	18.64	205	81.36
9	การนิเทศการศึกษา	198.50	78.78	53.50	21.23
10	การแนะแนว	226.40	89.84	42.67	16.93
11	การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐาน การศึกษา	180.88	71.28	72.38	28.73
12	การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ	56.8	22.54	195.2	77.46
13	การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา และองค์กรอื่น	52.50	20.85	199.50	79.15
14	การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและ สถาบันอื่นที่จัดการศึกษา	97.75	33.78	154.25	61.23
15	การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้าน วิชาการของสถานศึกษา	47.50	18.85	204.50	81.05
16	การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและ สถาบันอื่นที่จัดการศึกษา	203.25	80.68	48.75	19.33
17	การพัฒนาและใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	41.33	16.40	210.67	83.60

ตารางที่ 2 แสดงความถี่ และร้อยละ 50 ขึ้นไป ปรากฏผลดังตารางต่อไปนี้

ด้าน	การบริหารงานวิชาการ
1	การพัฒนาและใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
2	การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
3	การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา
4	การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น
5	การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
6	การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
7	การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคลครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่พิเศษสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2 อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก มีทั้งหมด 7 ด้าน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และบุคลากรอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้อง นำไปใช้เป็นแนวพัฒนาต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่พิเศษสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2 อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก จากสภาพมีการปฏิบัติน้อยที่สุด 3 ลำดับแรกคือ การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.08$, S.D = 1.11) รองลงมา การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่นภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.32$, S.D = 0.83) และลำดับสุดท้ายการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.41$, S.D = 1.03) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการในพื้นที่พิเศษมีข้อจำกัดในการปฏิบัติงานจึงมีความจำเป็นมากในการประสานงานสอดคล้องกับเขตศักดิ์ จันทิมา (2560) กล่าวไว้ว่า ขอบเขตภาระงานวิชาการพบว่าควรกำหนดให้แต่ละโรงเรียนมีคณะกรรมการบริหารหลักสูตรของโรงเรียนระดับกลุ่มเครือข่ายพัฒนาครูแบบเพื่อนช่วยเพื่อน และประสานงานกับชุมชนสอดคล้องกับปัญหาที่พบมาก

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่พิเศษสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2 อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก มีทั้งหมด 7 ด้านมีดังนี้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการวางแผนงาน ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อเอื้อต่อการเรียนไม่เพียงพอหรือเหมาะสม พร้อมทั้งปรับปรุงการใช้สื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนโดยตรงสอดคล้องกับวิชา

ถิ่นทัพไทย (2555) ได้กล่าวไว้ว่าแนวทางพัฒนาที่สำคัญคือมอบหมายหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ตรวจแผนการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมความสนใจ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ได้แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่พิเศษสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2 อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก สถานศึกษา เป็นการบริหาร

โรงเรียนในพื้นที่พิเศษสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2 อำเภอแม่สอด จังหวัดตากมีทิศทางในการบริหารงานวิชาการที่ชัดเจนสอดคล้องกับสภาพบริบทสถานศึกษาโดยจัดกิจกรรมทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนให้ได้ผลดี มีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่าสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการดังนี้ โรงเรียนควรมีการปฏิบัติด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางด้านวิชาการและการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่าแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่พิเศษสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2 อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก มีทั้งหมด 7 ด้าน มีแนวทางการพัฒนา ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้ หน่วยงานควรนำไปพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อปัญหาให้โรงเรียนพื้นที่พิเศษต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบ แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่พิเศษ ที่สำคัญ คือ ควรให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาสำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับการศึกษาพัฒนารูปแบบงานวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่พิเศษ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ.(2556). คู่มือฝึกอบบรมวิทยากร การปรับกระบวนการทัศน์และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา. ม.ป.ท.

- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2551). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บุ๊ค พอยท์.
- จักรพงษ์ บุญช่วย. (2556). *การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเขตพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- ฉันทนา จันทร์บรรจง. (2545). *การบริหารทรัพยากรบุคคลทางการศึกษา*. ม.ป.ท.
- ณรงค์ชัย ศรีศศลักษณ์. (2553). *การนิเทศในกลุ่มบางเลน*. นครปฐม: สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด นครปฐม.
- เทอดศักดิ์ จันทิมา. (2560). *แนวทางการบริหารงานวิชาการโดยการใช้เครือข่ายของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3. พิษเนศวร์สาร, 13(1), 117–131.*
- บุญชม ศรีสะอาด. 2535. *หลักการวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน์.
- ปาณิตา ถิ่นทัพไทย. (2555). *แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่ขาดแคลนครูในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดากเขต 2 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏ กำแพงเพชร.
- ภาวดี อนันต์นาวิ. (2552). *หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา ฉบับปรับปรุง*. ชลบุรี: มนตรี. รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2553). *การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. สงขลา: นาคิลป์โฆษณา.
- สำนักงานกฤษฎีกา. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *การประเมินการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ: แนวคิดและวิธีการ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550 ก). *แนวทางการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจบริหารและจัดการศึกษา พ.ศ.2550*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดากเขต 2. (2560). *ข้อมูลสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดากเขต 2560*. สืบค้น 5 เมษายน 2560, จาก <http://www.takesa2.go.th/site/index.php>